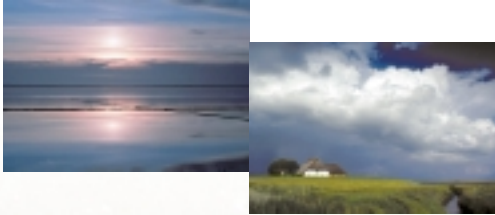

De Waddenzee op de werelderfgoedlijst - Wereldwijde erkenning

De Waddenzee is een van de grootste wetlandecosystemen ter wereld en heeft als natuurgebied een bijzondere universele waarde in de zin van de Werelderfgoed Conventie. Het is het grootste Europese wetland en de wadden vormen de grootste aaneengesloten rij slikplaten ter wereld. Dit gebied is uniek: het komt nergens anders voor.

De regeringen van Denemarken, Duitsland en Nederland willen proberen het beschermde natuurgebied van de Waddenzee als natuurgebied geplaatst te krijgen op de werelderfgoedlijst. Dit zal worden besproken op de Trilaterale Regeringsconferentie over de Waddenzee die in oktober 2001 in Esbjerg wordt gehouden.

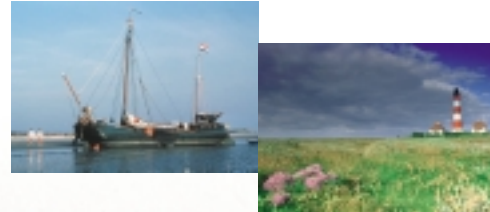
Dit streven is al in 1991 op de Waddenzeeconferentie kenbaar gemaakt en nogmaals onderstreept in 1997 op de Waddenzeeconferentie in Stade. Daar werd besloten dat de nominatie zou moeten worden voorbereid in nauwe samenwerking met de bevolking en belangengroepen ter plaatse. De drie regeringen zijn van mening dat het nu mogelijk is de Waddenzee voor te dragen als werelderfgoed. Dit omdat het Trilaterale Waddenzee Plan in Stade is aangenomen en er al vele jaren zorg wordt gedragen voor de bescherming van de Waddenzee. De voorwaarden zijn vervuld en het moment is aangebroken om de bewoners en gebruikers in de drie landen over een mogelijke nominatie te consulteren. Als volgende stap zijn de regeringen van plan de mogelijkheden te onderzoeken om de Waddenzee ook als cultureel erfgoed op de lijst te krijgen, zodra aan de voorwaarden daarvoor is voldaan. Bij de nominatie als natuurgebied zullen echter ook de reeds in het gebied aanwezige culturele waarden (zoals de VOC scheepswrakken in Nederland, de zoutwinningen en de landaanwinningwerken langs de kust van Duitsland en Denemarken, die traditioneel zijn voor de regio) in aanmerking worden genomen.

Waarom een natuurlijk erfgoed?

De drie landen hebben, ieder voor zich, de Werelderfgoed Conventie ondertekend. Daarmee heeft ieder land afgesproken zijn natuurlijke en culturele erfgoed dat van universele waarde is in kaart te brengen en te beschermen. De Waddenzee is een gebied met een uitzonderlijke en wereldwijde betekenis. Een plaats op de werelderfgoedlijst betekent een wereldwijde waardering voor de inzet van mensen, organisaties en regeringen van de drie landen om het gebied, al bijna een generatie lang, te beschermen en verantwoord te beheren, evenals voor hun traditionele omgang met natuurlijke hulpbronnen. Het zal het gebied verdere voordelen en kansen bieden.

Nominatie als cultureel erfgoed?

De Waddenzee vertegenwoordigt ook een uniek cultuurhistorisch en landschappelijk gebied dat grotere erkenning verdient. Een erfgoed dat een universele waarde in zich draagt. Het gebied heeft een lange en rijke bewoningsgeschiedenis met een maatschappelijke organisatiestructuur en activiteiten die verbonden zijn met de natuurlijke bronnen van het land en het water van de Waddenzee. De regeringen zijn van plan de mogelijkheden te onderzoeken om het gebied ook als cultureel erfgoed genomineerd te krijgen. Voordat deze stap kan worden genomen zal er wel een stevige basis aan informatie moeten zijn om aan te kunnen tonen dat het gebied een bijzondere universele waarde als cultureel erfgoed heeft. Op dit ogenblik is het trilaterale project Lancewad bezig de cultuurhistorische en landschappelijke waarden van het gebied in kaart te brengen. Als dit project in 2001 is afgerond kunnen we aangeven wat van bijzondere universele waarde is.

Kansen en voordelen ?!

Veel mensen vinden dat de bescherming van de Waddenzee al voldoende wordt gewaarborgd doordat delen van het gebied zijn aangewezen als Nationaal Park en Beschermd Natuurgebied of onder de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Ramsarconventie vallen. Zij vinden dat nog weer een ander label eigenlijk overbodig is.

Een plaats op de werelderfgoedlijst is echter exclusief en biedt internationale erkenning. In die zin biedt het extra steun aan alle pogingen van de Waddenzee-landen het hoofd te bieden aan problemen die in een breder internationaal verband moeten worden opgelost.

Het werelderfgoed label kan worden gebruikt als marketing instrument in breed internationaal verband en is een uniek middel om het gebied te profileren. Zo zullen ook mensen uit andere landen naar het gebied komen. Er zal natuurlijk rekening gehouden moeten worden met mogelijke nadelige effecten op de natuurlijke omgeving en hulpbronnen. Het is zaak deze van tevoren zoveel mogelijk op te vangen door nauwkeurige planning en goede samenwerking tussen de autoriteiten, organisaties en ondernemers. Bijzondere aandacht zal moeten worden besteed aan hen die in het gebied wonen om te zorgen dat de kwaliteit van het bestaan daar niet achteruit gaat. Het is te verwachten dat het gebied naast de toeristenindustrie nieuwe activiteiten zal aantrekken, omdat het aantrekkelijk is om zich in of in de buurt van een dergelijk gebied te gaan vestigen.

De Werelderfgoed Conventie – behoud van natuur en cultuur met elkaar verbinden

Het voornaamste doel van de Conventie (1972) is om door middel van het opstellen van een lijst met monumenten en gebieden van uitzonderlijke universele waarde ons werelderfgoed in kaart te brengen. Meer dan 160 landen hebben de conventie tot nu toe ondertekend. De conventie verbindt het behoud van natuur en cultuur. Natuur en cultuur vullen elkaar aan en zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden doordat de culturele identiteit van mensen is gevormd door de omgeving waarin ze leven. Net als de artistieke werken van de mens vaak werden geïnspireerd door de schoonheid van hun natuurlijke omgeving, zo dragen de meest spectaculaire plekken vaak de sporen van eeuwen van menselijk

De werelderfgoedlijst - de majestueuze culturele en natuurlijke plaatsen op aarde

De Grand Canyon in de Verenigde Staten, het Grote Barrière rif in Australië, de piramiden in Egypte en de Taj Mahal in India hebben met elkaar gemeen dat ze allemaal voorkomen op de werelderfgoedlijst. Net als bijvoorbeeld de droogmakerij De Beemster en het vroegere eiland Schokland in ons land. Er staat slechts een handvol plekken in Europa op de lijst en geen ervan is zo uniek, spectaculair, groot en bekend als de Waddenzee. Inmiddels (2000) staan er bijna 690 culturele, natuurlijke en gemengde sites op de werelderfgoedlijst.

Om een plaats op de lijst te krijgen moet een gebied of een monument van uitzonderlijke universele waarde zijn. Het moet worden aangetoond dat het om iets unieks gaat dat nergens anders ter wereld wordt aangetroffen en dat het goed zal worden onderhouden voor ons nageslacht.

Geeft dit verplichtingen?

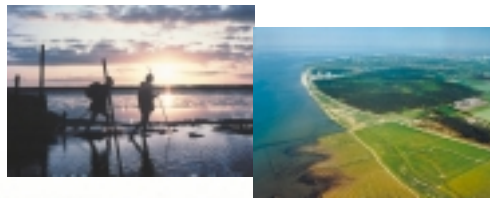

De Werelderfgoed Conventie en de uitvoeringsvoorschriften daarvan vereisen dat een plek beschikt over een beheersplan en voldoende lange-termijn bescherming, gebaseerd op wetten, regelgeving, formeel of traditioneel. Ook is het nodig dat de situatie ter plekke wordt gemonitord en dat daar periodiek over wordt gerapporteerd. Dit om er zeker van te zijn dat de eigenschappen, waarom de plek werd genomineerd, bewaard en gehandhaafd blijven over de jaren. De drie landen hebben jarenlang gewerkt om deze doelstelling te behalen.

Het beschermingsgebied Waddenzee, dat gelijk is aan het Nederlandse pkb gebied, voldoet aan de genoemde bescherming.

Het trilaterale Waddenzee Plan, samen met het trilaterale monitorings- en beoordelings- programma, levert een samenhangend geheel van gezamenlijke uitgangspunten, doelen, beleidslijnen, beheer en monitoring, dat voldoet aan de eisen van de Werelderfgoed Conventie.

Komen er nieuwe beperkingen?

Als gevolg van de nominatie zullen er geen nieuwe beperkingen worden ingevoerd. Een gebied wordt alleen aangemerkt als werelderfgoed als de eigenschappen en kwaliteiten, die de nominatie rechtvaardigen, reeds in het gebied aanwezig zijn en behouden blijven.

De bestaande regels voldoen aan deze verplichting. Er komen derhalve geen nieuwe regels. En er wordt geen afbreuk gedaan aan bestaande rechten en eigendommen.

Ruimte voor wijzigingen in beheersplan en regelgeving na plaatsing?

De bescherming en het beheer van een gebied kunnen met de tijd veranderen. Beschermings- en beheersplannen zijn niet statisch. Ze zullen zich aanpassen aan nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen. Binnen het kader van duurzame ontwikkeling moeten ontwikkelingen mogelijk zijn en blijven. Bovendien kunnen het Trilaterale Waddenzeeplan en de nationale beschermings-, beheers- en planningsprogramma's met de tijd ook veranderen. Dat zal geen problemen opleveren zolang de waarden, waarvoor het beschermde deel van het Waddenzeegebied als natuurlijk erfgoed op de werelderfgoedlijst geplaatst is, behouden blijven.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij
Directie Noord
Postbus 30032
9700 RM Groningen
ter attentie van A. Ettema
telefoon 050 - 599 2300
e-mail: a.j.ettema@lnvn.agro.nl

Voor meer informatie:
Burbridge, Peter: The Nomination of the Wadden Sea Conservation Area as a World Heritage Site. A feasibility Study for the Trilateral Wadden Sea Cooperation/Common Wadden Sea Secretariat. 2000
(Internet <http://cwss.www.de>)

Verder de homepage van de World Heritage Center, UNESCO
En voor meer informatie over de Werelderfgoed Conventie -
<http://www.unesco.org/whc>

Published by the Common Wadden Sea Secretariat, Wilhelmshaven, Germany, 2001

Production by NationalparkService GmbH, Schloßgarten 1, 25832 Tönning, Germany
Layout by Juliane Bunge-Schmidt, NationalparkService gGmbH
Photos by NPA/Archiv Wernicke, Quedens, Ketelen, Fiedler, Joesel, DalMeister, Stock, Nationalparkverwaltung Niedersächsisches Wattenmeer, Jan Abrahamse

Van nominatie tot plaats op de lijst

Landen die de Werelderfgoed Conventie hebben ondertekend nomineren een plek voor een plaats op de werelderfgoedlijst. De deelname van de plaatselijke bevolking aan het nominatieproces is essentieel omdat de verantwoordelijkheid voor het behoud van de plek een verantwoordelijkheid moet zijn van de hele gemeenschap. In het geval van de Waddenzee dragen Nederland, Duitsland en Denemarken de plek gezamenlijk ter nominatie voor omdat de Waddenzee een geheel is.

De nominatie wordt verstuurd naar het World Heritage Center van de UNESCO en beoordeeld door enkele adviescommissies om te zien of aan de criteria van de Conventie wordt voldaan.

De Werelderfgoed Commissie, die in het kader van de Conventie is opgericht en waarin verschillende regeringen vertegenwoordigd zijn, besluit of een plek wel of niet voor plaatsing op de lijst in aanmerking komt.

Het hele proces neemt minstens anderhalf jaar in beslag. De uiterste datum waarop een plek ter nominatie kan worden voorgedragen is 1 februari van een bepaald jaar. Het besluit om een plek al dan niet te nomineren wordt genomen op de jaarlijkse vergadering van de Werelderfgoed Commissie in juni het jaar daarop.

Staat een plek eenmaal op de lijst dan wordt van de betreffende landen geëist dat zij het World Heritage Center periodiek verslag uitbrengen, waarbij ze ook de status van behoud van de plekken op hun grondgebied dienen te beschrijven. Dit is voornamelijk om te beoordelen of de waarden waarvoor het goed oorspronkelijk in de werelderfgoedlijst werd opgenomen met de tijd behouden zijn. Om de 6 jaar moet zo'n verslag worden ingediend.

De Waddenzee op de werelderfgoedlijst -

Wereldwijde erkenning

